

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ДОКТРИНАЛЬНИХ ТА ЗАКОНОДАВЧИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ «ТРАНСПОРТНА ІНФРАСТРУКТУРА»

У статті здійснено ґрунтовний критичний аналіз доктринальних та нормативних підходів до визначення категорії «транспортна інфраструктура». Розкрито основні складові елементи транспортної інфраструктури та досліджено різноманітні наукові підходи до її дефініції. Висвітлено ключову роль транспортної інфраструктури у розвитку сучасної економіки України, з особливим акцентом на її вплив на соціально-економічний розвиток нашої держави. Наголошено, що транспортна інфраструктура є комплексом будівельних та інженерних споруд, технічних засобів і обладнання, які забезпечують ефективне функціонування транспортної системи та сприяють безперерйному переміщенню товарів, послуг і пасажирів. Вона виконує вагомі соціально-політичні, економічні та культурні функції. Визначено, що існуючі нормативні підходи до використання поняття «транспортна інфраструктура», закріплені у вітчизняному господарсько-правовому законодавстві та доктрині, не відповідають вимогам сучасного економічного та технічного розвитку України. У зв'язку з тенденцією до уніфікації транспортного законодавства України пропонується закріпити в ньому єдине, універсальне для всіх видів транспорту, поняття «транспортна інфраструктура». Запропоновано таке визначення: «транспортна інфраструктура – це спрямована на забезпечення перевізного процесу система інженерно-технічних та допоміжних виробничих об'єктів, технологічних рішень (включаючи засоби реального та віртуального світу), функціонування якої підтримується соціально-економічною та організаційною діяльністю».

Мета статті – проведення комплексного аналізу чинного законодавства України та доктринальних підходів щодо визначення поняття «транспортна інфраструктура» з метою розробки обґрунтованих пропозицій для його ефективного нормативного закріплення в вітчизняному законодавстві.

Ключові слова: транспортна інфраструктура, господарсько-правове законодавство, економічний розвиток, транспортний договір, транспортні відносини.

Постановка проблеми. Важливість господарсько-правового забезпечення подальшого розвитку та ефективного функціонування вітчизняної транспортної інфраструктури для відновлення та економічного зростання України важко переоцінити. Всебічна інтеграція вітчизняної економіки в єдиний європейський економічний простір та одночасна відбудова постраждалих внаслідок російської агресії регіонів нашої країни без відновлення та одночасної модернізації цивільної (зокрема і транспортної) інфраструктури є неможливою. Досягнення цієї мети потребує невідкладного вдосконалення чинної вітчизняної законодавчої бази, що регулює транспортні відносини. Належне функціонування транспортної інфраструктури цілком узгоджується з одвічним та послідовним прагненням народу України до єднання із співдружністю європейських народів. Обраний нашим суспільством стратегічний курс на вступ в Європейський Союз (далі – ЄС) обумовлює актуальність адаптації вітчизняного транспортного законо-

давства до загальних вимог побудови законодавства окремих країн Євросоюзу. Крім цього, євроінтеграційний вектор, обраний нашим суспільством та зобов'язання, що покладаються на нашу державу, вимагають поступової гармонізації національного законодавства із законодавством ЄС, зокрема у сфері транспорту та інфраструктури з метою створення єдиного європейського транспортного простору. Поряд з цим, необхідно враховувати, що чітке визначення та законодавче закріплення поняття «транспортна інфраструктура» в чинному вітчизняному законодавстві дозволить створити прозоре та передбачуване правове середовище, що сприятиме залученню іноземних інвестицій, розвитку партнерських відносин з країнами-членами ЄС та забезпеченню належного функціонування транспортної системи. Крім того, у перспективі це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української транспортної інфраструктури на міжнародному рівні, забезпеченню її стійкості та надійності в умовах глобалізації та

стрімкого розвитку цифрових технологій. Таким чином, доктринальне дослідження правової природи та вирішення проблеми чіткого визначення дефініції «транспортна інфраструктура» має фундаментальне значення для створення стабільного та прозорого правового середовища, яке забезпечить ефективне, безпечне та екологічне («зелене») функціонування транспортної системи України. Що, у свою чергу, сприятиме економічному розвитку, підвищенню якості життя нашого населення та забезпеченню стійкості та надійності вітчизняної транспортної мережі в умовах сучасних викликів.

Підсумовуючи вищезазначене, варто констатувати, що проблема чіткого визначення нормативної дефініції поняття «транспортна інфраструктура» у чинному законодавстві України та необхідність її закріплення на даному етапі розвитку нашої держави набувають одне з пріоритетних значень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Беручи до уваги комплексність та багатогранність категорії «транспортна інфраструктура», його дослідження здійснювалися фахівцями різних галузей вітчизняної юриспруденції. Економісти зосереджували увагу на впливі транспортної інфраструктури на економічне зростання, забезпечення сталого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості. Юристи досліджують транспортну інфраструктуру в контексті аналізу нормативно-правового регулювання транспортних відносин у цій сфері. Так, у своїй науковій праці «Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «транспортна інфраструктура регіону», Г. Жовтяк здійснила спробу глибоко осмислити сутність поняття «транспортна інфраструктура регіону», деталізувати її складові та провести класифікацію елементів [1]. Питання нормативного закріплення поняття «транспортна інфраструктура» були також предметом дослідження в колективній монографії І. Заблудської, І. Бузько, О. Зеленко та І. Хорошилової «Інфраструктурне забезпечення розвитку транспортної системи регіону» [2]. Цей аспект розглядався і в працях Н. Лавренюк «Поняття транспортної інфраструктури в умовах інтеграційних процесів Україна – ЄС» [3], О. Криворучко «Сутність транспортної інфраструктури України на сучасному етапі» [4], О. Дмитрієвої «Транспортна інфраструктура як об'єкт державного регулювання» [5]. Також варто відзначити дослідження І. Труніної, К. Латішева та М. Андрієнко «Змістовно-дефінітивне навантаження поняття «інфраструктура» стосовно транспортного ринку» [6], та роботу Т. Коломоєць і Д. Кремової «Транспортна інфраструктура» – складова термінологічного ряду у законодавстві України: пропозиції щодо закріплення» [7] тощо.

Виклад основного матеріалу. Вагома роль транспортної інфраструктури для відновлення економіч-

ного потенціалу та подальшого сталого розвитку економіки нашої держави не викликає сумнівів. Відповідно до змісту Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року (далі – Стратегія) [8], стратегія, як основний нормативний документ забезпечення транспортних відносин в нашій державі, визначає транспортну галузь як одну з базових галузей економіки. Наша країна має досить розгалужену залізничну мережу, розвинуту мережу автомобільних шляхів, морські порти та річкові термінали, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, вантажних митних терміналів, що створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу [9].

Основним нормативно-правовим актом, що визначає правові, економічні, організаційні та соціальні основи діяльності транспорту в Україні, є Закон України «Про транспорт». Так, у ч. 2 ст. 21 Закону України «Про транспорт» (далі – Закон) визначено, що «єдина транспортна система повинна відповідати вимогам суспільного виробництва та національної безпеки, мати розгалужену інфраструктуру для надання транспортних послуг, у тому числі й для складування і технологічної підготовки вантажів до транспортування, забезпечення зовнішньоекономічних зв'язків України» [10]. Поглиблений аналіз цього нормативно-правового акту дозволяє сформулювати попередній висновок про те, що однією з важливих проблем, що виникають у ході господарсько-правового забезпечення функціонування сучасного транспортного законодавства України залишається відсутність чіткого понятійно-сміслового розмежування та визначення співвідношення категорій «транспортна система» та «транспортна інфраструктура». Очевидно, що категорія транспортна система є більш широкою, включає цілий комплекс елементів її понятійно-категоріального окреслення та загалом охоплює поняття «транспортна інфраструктура». Відповідно вони співвідносяться як ціле та частина. Цей висновок ґрунтується на тому, що вітчизняний законодавець нормативно визначає сутність вітчизняної транспортної системи шляхом встановлення цілої низки нормативних та організаційних вимог до останньої, включаючи необхідність постійного оновлення та розвитку розгалуженої транспортної інфраструктури України.

Застосування у ході аналізу розглядуваної проблематики системного підходу дозволяє зауважити взаємозв'язок та взаємозалежність всіх елементів вітчизняної транспортної системи. Це знаходить вираз перш за все у необхідності інтеграції та координації всіх елементів транспортної системи та забезпечення їх відповідності рівню розвитку суспільного виробництва, стану наявної системи транспортної та промислової безпеки та загальної оптимізації еконо-

мічних процесів в Україні. Цілком очевидно, що сучасна розгалужена та розвинена транспортна інфраструктура є базовим і системоутворюючим елементом цієї системи, адже покликана забезпечити можливість ефективного і безпечного перевезення вантажів та пасажирів як у межах внутрішніх, так і в межах зовнішніх транспортних перевезень. Логістичне забезпечення експортно-імпорتنих операцій, подальше просування вітчизняних суб'єктів господарювання на світові ринки товарів та послуг і формування стабільних зовнішньоекономічних зв'язків України потребує створення належної нормативно-правової бази. У зв'язку з цим важливу проблематику складає визначення юридичної природи та правових режимів окремих об'єктів транспортної інфраструктури.

Аналіз статей 22-37 вище зазначеного Закону дозволяє дійти висновку про те, що базові транспортно-інфраструктурні об'єкти окремих видів транспорту, враховуючи їх нормативно визначену юридичну природу, а також тісний фактичний та юридичний зв'язок із земельними ділянками, на яких вони розташовані, мають правовий режим нерухомого майна. Цей висновок обґрунтовується тісним правовим зв'язком відповідного об'єкта транспортної інфраструктури з обслуговуючою його земельною ділянкою, що має відповідне цільове призначення. За допомогою господарсько-правових норм, що формують вказаний правовий режим, вітчизняний законодавець намагається забезпечити всебічне та комплексне регулювання відносин у сфері формування та подальшого розвитку транспортної інфраструктури з урахуванням специфіки різних видів транспорту. Зокрема, у Законі чітко визначено правовий режим переданих для цих цілей земельних ділянок та інших інфраструктурних об'єктів, що забезпечують функціонування кожного виду транспорту: залізничного (ст. 22), морського (ст. 24), внутрішнього водного (ст. 27), автомобільного (ст. 30), авіаційного (ст. 32), міського електротранспорту (ст. 34) та відомчого (ст. 36). Окремо закріплено правовий режим земельних ділянок, що належать до кожного виду транспорту (ст. ст. 23, 25, 28, 31, 33, 35) та іншими нормативно-правовими актами України.

В Законі України «Про транспорт» [10] відсутнє загальне уніфіковане нормативне визначення транспортної інфраструктури. Між тим, здійснивши аналіз змістового наповнення інших нормативно-правових актів сучасного господарського законодавства України, що регулюють відносини у сфері функціонування різних видів вітчизняного транспорту, варто відмітити проблему термінологічного різноманіття основних напрямів нормативного використання словосполучення «транспортна інфраструктура». Цей висновок можна проілюструвати наступним.

На рівні Закону України «Про залізничний транспорт» відсутнє визначення поняття «інфраструктура залізничного транспорту». Однак, у статті 5 цього закону визначається перелік майна залізничного транспорту загального користування, яке підпадає під це поняття. Зокрема, до складу такого майна входять «магістральні залізничні лінії загального користування та розміщені на них технологічні споруди, передавальні пристрої, що безпосередньо використовуються для забезпечення процесу перевезень, а саме: залізничні станції та колії загального користування, тягові підстанції, контактна мережа та інші пристрої технологічного електропостачання, системи сигналізації, централізації, блокування та управління рухом поїздів, об'єкти і майно, призначені безпосередньо для виконання аварійно-відновлювальних робіт» [11]. При цьому, поняття «інфраструктура залізничного транспорту» закріплено у Правилах перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України, затверджених наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 27.12.2006 № 1196. Так, інфраструктура залізничного транспорту – це технологічний комплекс, до складу якого входять: залізничні шляхи сполучення, залізничні станції, пристрої енергопостачання, зв'язку, сигналізації, централізації, блокування, інформаційні комплекси і система керування рухом та ін., що забезпечують функціонування єдиного комплексу перевезень залізничним транспортом загального користування (розділі 1, п. 1.7, абз. 16) [12]. Подібне визначення закріплено у Порядку взаємодії органів (підрозділів) поліції з підрозділами акціонерного товариства «Українська залізниця», що затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України і Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 02.03.2020 № 204/175 [13]. Звертає на себе увагу те, що більш широке та деталізоване визначення, закріплене в Технічному регламенті безпеки інфраструктури залізничного транспорту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 липня 2013 року № 494, який розроблений з урахуванням вимог директив ЄС [14]. Відповідно до підпункту 3 пункту 2 Технічного регламенту безпеки інфраструктури залізничного транспорту інфраструктура залізничного транспорту – це технологічний комплекс, що включає залізничні колії загального користування (в тому числі під'їзні колії), інженерні споруди (мости, тунелі, віадуки тощо), електричні мережі, тягові підстанції та інші пристрої технологічного електропостачання, контактну мережу, системи сигналізації, централізації, блокування, зв'язку і телекомунікацій, інформаційні комплекси та системи управління рухом поїздів, шляхи доступу пасажирів та вантажів до елементів інфраструктури,

захисні лісонасадження, локомотивні та вагонні депо, пункти технічного обслуговування вагонів, вокзали, а також інші будівлі, споруди, пристрої та обладнання, що забезпечують функціонування такого комплексу та використовуються для надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів залізничним транспортом. До складу інфраструктури залізничного транспорту не входить залізнична інфраструктура, якою володіє суб'єкт господарювання і використовує її виключно для власних потреб та на якій працює рухомий склад залізничного транспорту, що не має права виходу на інфраструктуру залізничного транспорту [14]. Таким чином, хоча вказані легальні визначення «інфраструктури залізничного транспорту» не містять відвертих суперечностей, для забезпечення правової визначеності та більш чіткого праворозуміння вбачається необхідною термінологічна уніфікація досліджуваного понятійно-категоріального апарату.

Відповідно до нормативних положень Закону України «Про внутрішній водний транспорт» інфраструктура внутрішнього водного транспорту – це сукупність об'єктів, що забезпечують судноплавство внутрішніми водними шляхами, яка включає гідротехнічні споруди внутрішніх водних шляхів, рейди, затони, місця стоянки суден, засоби навігаційного обладнання та гідрографічного забезпечення судноплавства, об'єкти річкової інформаційної служби, мережі та споруди зв'язку, сигналізації, інформування та управління рухом суден, а також судна і плаваюче обладнання, призначені для виконання шляхових робіт, та інші об'єкти, що забезпечують судноплавство внутрішніми водними шляхами [15]. У той же час дещо інший підхід застосовано у положеннях Закону України «Про морські порти», у якому закріплено перелік об'єктів портової інфраструктури. Так до об'єктів портової інфраструктури відносяться рухомі та нерухомі об'єкти, що забезпечують функціонування морського порту, у тому числі акваторія, гідротехнічні споруди, доки, буксири, криголами та інші судна портового флоту, засоби навігаційного обладнання та інші об'єкти навігаційно-гідрографічного забезпечення морських шляхів, системи управління рухом суден, інформаційні системи, перевантажувальне обладнання, залізничні та автомобільні під'їзні шляхи, лінії зв'язку, засоби тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інші засоби, обладнання, інженерні комунікації, розташовані в межах території та акваторії морського порту і призначені для забезпечення безпеки мореплавства, надання послуг, забезпечення державного нагляду (контролю) в морському порту [16]. Варто зауважити деяку допущену законодавцем термінологічну неточність, адже ст. 181 чинного Цивільного кодексу України оперує категорією нерухомі і рухомі речі. При цьому неру-

хомими речами законодавець термінологічно пропонує визначати нерухоме майно та нерухомість. У зв'язку із зазначеним вважаємо необхідним привести положення Закону України «Про морські порти» у відповідність з положеннями Цивільного кодексу України, як нормативно правового акту, що має вищу нормативну силу. Відповідно у положеннях вказаного Закону України варто застосовувати терміни «рухоме та нерухоме майно».

Щодо визначення інфраструктури автомобільного транспорту, треба зауважити, що чинний Закон України «Про автомобільний транспорт», хоча і прямо не надає визначення поняття автомобільної інфраструктури, однак відносить до її складових наступні елементи. Це «всі види автомобільних доріг, автовокзали, автостанції, автобусні зупинки, місця посадки та висадки пасажирів, стоянки таксі і транспортних засобів, місця навантаження та розвантаження вантажних автомобілів, зони габаритно-вагового контролю, інші об'єкти, що використовуються автомобільними перевізниками для забезпечення діяльності автомобільного транспорту» [17].

Якщо звернутися до вітчизняного законодавства у сфері будівництва, то можна зустріти інший підхід. Так, у Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» закріплено визначення «інженерно-транспортна інфраструктура», під яким необхідно розуміти комплекс інженерних, транспортних споруд і комунікацій. При цьому, цей закон окремо виділяє два види об'єктів: об'єкти інженерної інфраструктури і відносить до них водопостачання, водовідведення, тепло-, електро-, газопостачання, об'єкти телефонізації, трубопровідного транспорту та об'єкти дорожньо-транспортної інфраструктури і відносить до останніх залізничні та автомобільні дороги, мостові споруди, підприємства та парк автотранспорту, об'єкти автосервісу, міжселенні транспортні маршрути, авто- та залізничні станції, авто-, залізничні, річкові, морські вокзали, об'єкти повітряного транспорту [18]. У Законі України «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж» законодавцем дає визначення поняттю «інфраструктура об'єкта транспорту». Так, «інфраструктура об'єкта транспорту - це виробничо-технологічні комплекси і споруди авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту, що надаються або можуть надаватися власником інфраструктури об'єкта доступу у користування замовнику на договірних засадах; що є виробничо-технологічними комплексами і спорудами авіаційного, автомобільного, залізничного, морського і річкового, трубопровідного транспорту, міського електротранспорту, що надаються або можуть на-

даватися власником інфраструктури об'єкта доступу у користування замовнику на договірних засадах» [19].

Слід зазначити, що проведений аналіз чинного законодавства України дозволяє зробити наступні висновки. На сьогодні єдиного уніфікованого визначення поняття «транспортна інфраструктура» не закріплено. Водночас у окремих нормативно-правових актах, що регулюють відносини у сфері функціонування різних видів вітчизняного транспорту, закріплені детальні визначення окремих елементів транспортної інфраструктури та активно використовується різноманітні термінологічні сполучення. Відсутність уніфікованого визначення «транспортної інфраструктури» у вітчизняному законодавстві створює проблеми в правозастосуванні. Важливо розробити єдину термінологію для чіткого розуміння та регулювання відносин у сфері транспортної інфраструктури. Уніфікація нормативно-правової бази має починатися з уніфікації термінів і понять, що стане важливим кроком на шляху інтеграції України у світовий простір.

Отже, визначивши проблему відсутності єдиного уніфікованого законодавчого визначення поняття «транспортна інфраструктура», доцільно звернутися до вирішення цієї проблеми на рівні сучасної юридичної доктрини. Слід підтримати тезу М. Любченко про те, що значення понять для права важко переоцінити, адже правова дійсність підлягає дослідженню, вивченню на основі узагальнення, яке є можливим саме за допомогою правових понять. Правові поняття є основним засобом узагальнення у праві, за допомогою якого відбувається перехід від казуїстичного до абстрактного регулювання суспільних відносин» [20, с.50]. Слід підтримати позицію і у тому, що комплексний та динамічний характер предмета правового регулювання транспортних відносин, закономірно, стає предметом дослідження не лише з боку фахівців у галузі цивільного, господарського та адміністративного права, але й економістів та інженерів. Значення понять для права важко переоцінити, адже правова дійсність підлягає дослідженню, вивченню на основі узагальнення, яке є можливим саме за допомогою правових понять. Правові поняття є основним засобом узагальнення у праві, за допомогою якого відбувається перехід від казуїстичного до абстрактного регулювання суспільних відносин» [20, с.50]. Для пошуку рішень щодо уніфікації визначення поняття «транспортна інфраструктура», з огляду на багатогранність цього питання, необхідно звернутися до сучасних наукових пошуків не лише у галузі права, а й розглянути економічні підходи.

Поняття «інфраструктура» почало використовуватися в юридичних текстах на сучасному етапі ста-

новлення транспортного права, що було спричинено розвитком транспортних послуг, пов'язаних з використанням певних об'єктів, зокрема нових технологічних об'єктів. Впровадження цих новітніх технологій у транспортну галузь вимагає адаптації правових норм для забезпечення ефективного регулювання. Термін «інфраструктура» походить від латинських слів «*infra*» (нижче, під) і «*structura*» (будова, розташування), що відображає її фундаментальну роль як основи, на якій базується вся транспортна діяльність. У сучасних словниках української мови термін «інфраструктура» визначено як сукупність галузей та видів діяльності, що обслуговують як виробничу та і невиробничу сфери економіки (транспорт, зв'язок, комунальне господарство, загальну і професійну освіту, охорону здоров'я тощо) [21]. У юридичній та економічній літературі транспорт зазвичай визначається як сукупність засобів, призначених для переміщення людей, вантажів, сигналів та інформації з одного місця в інше [22, с. 356]. Це визначення відображає комплексність та багатогранність транспортної системи, яка включає не тільки фізичні об'єкти, але й технологічні процеси та інформаційні потоки.

Зокрема за О. Пікулик розглядає транспортну інфраструктуру у досить широкому значенні та відносить до останньої «транспортні комунікації, об'єкти з обслуговування перевезень, об'єкти технічного обслуговування та ремонту, які забезпечують потреби у наданні транспортних послуг» [23, с. 289]. Поряд із цим, наприклад, Н. Лавренюк розглядає транспортну інфраструктуру як «систему об'єктів й транспортних мереж, які забезпечують здійснення транспортної діяльності у процесі транспортного співробітництва України та ЄС в межах транспортної політики ЄС» [24, с. 87], на наш погляд такий підхід, хоча і враховує міжнародний аспект та співробітництво, що важливо для інтеграції в європейський транспортний простір, може обмежити застосування цього визначення в інших вітчизняних нормативно-правових актах. Більш широке та універсальне визначення сформували В. Ляшенко, Н. Трушкіна, А. Шевченко. Так, автори вважають, що транспортна інфраструктура охоплює всі споруди, які необхідні для процесу транспортування, зокрема: шляхи сполучення; об'єкти інфраструктури (термінали, хаби, портали, склади тощо); допоміжні об'єкти транспортних систем (система контролю руху на транспорті, інформаційно-комунікаційні технології, логістичні центри, «сухі» порти, системи електропостачання для функціонування тягових та нетягових споживачів) [25, с.189–90]. В. Шемаєв зазначає, що транспортна інфраструктура є складовою єдиної транспортної системи, що має забезпечити умови її функціонування, об'єктами якої є стаціонарні спо-

руди, у т. ч. дороги, залізниці, дистанційні шляхи, водні шляхи, канали, трубопроводи та термінали (аеропорти, залізничні вокзали, автовокзали, склади, термінали вантажних перевезень, автозаправні станції (включаючи паливозаправні станції та АЗС) та морські порти) [26, с. 21].

У наукових джерелах можна зустріти розуміння «транспортна інфраструктура» і у більш вузькому сенсі. Так, Ю. Крихтіна, розглядає його як сукупність автошляхів (дорожнє покриття), інженерних споруд, призначених для руху транспортних засобів (мостові конструкції, шляхопроводи, естакади), гідротехнічних споруд (тунелі), об'єктів дорожнього сервісу, елементів облаштування доріг, дорожніх служб обслуговування [27, с. 33]. В. Пархета формулює визначення транспортної інфраструктури як «систему доріг, інженерних мереж, державних і приватних підприємств і організацій, що обслуговують, об'єкти, які займаються ремонтом, будівництвом, реконструкцією, а також експлуатацією доріг, мостів, дорожніх шляхів» [28, с. 257]. Таке визначення транспортної інфраструктури, хоча і має комплексний характер та охоплює всі елементи дорожньої інфраструктури, від будівництва до експлуатації, однак, на наш погляд, занадто зосереджений на дорожній інфраструктурі та залишає поза увагою інші види транспорту. Л. Каїра поняття «транспортна інфраструктура» ототожнює з поняттям «єдина транспортна система», зазначаючи, що основними складовими транспортної інфраструктури України є автомобільний та міський транспорт; залізничний транспорт; трубопровідний транспорт; авіаційний транспорт; водний транспорт; дорожнє господарство; поштовий зв'язок [29, с. 33]. Такий підхід вважаємо дискусійним адже на наш погляд помилко ототожнювати поняття «транспортна система» та «транспортна інфраструктура». Як система права входить у правову систему і є базовою так і транспортна інфраструктура входить до транспортної системи і є основним її елементом. Цей висновок підтверджується і на рівні закону. Так відповідно ст. 21 ЗУ «Про транспорт», єдину транспортну систему України становлять: транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен); промисловий залізничний транспорт; відомчий транспорт; трубопровідний транспорт; шляхи сполучення загального користування. Єдина транспортна система повинна відповідати вимогам суспільного виробництва та національної безпеки, мати розгалужену інфраструктуру для надання всього комплексу транспортних послуг, у тому числі для складування і технологічної підготовки вантажів до транспортування, забезпечувати зовнішньоекономічні зв'язки України.

Таким чином, можна зробити висновок, що доктринальні підходи до вирішення проблеми досліджуваного питання не відзначаються єдністю та лаконічністю. Основні недоліки полягають у можливому надмірному узагальненні, концентрації уваги лише на одному виді транспорту або напрямі, який ускладнює практичне застосування, що дозволяє стверджувати про існування понятійної проблеми і на рівні сучасної правової доктрини.

Крім цього, не можна не враховувати той факт, що технології, про які писали письменники-фантасти, вже стають реальністю нашого сьогодення. Транспортна інфраструктура активно розвивається в умовах цифровізації, коли техніко-технологічні новації виходять на перший план, займаючи дедалі більше місця в кожній сфері людського життя. Поява сучасних видів транспортних засобів (високо- або навіть повністю автоматизованих) обумовлює необхідність створення відповідного смарт-середовища, яке забезпечить належний рівень їх функціонування. Недарма у сфері дорожнього руху закордонних фахівців вже давно поряд з поняттям «транспортна інфраструктура» активно стало застосовуватися поняття «високointелектуальні транспортні системи» (advanced intelligent transportation systems, або ITS) [30; 31; 32]. Це підтверджується і на рівні Національної транспортної стратегії, відповідно до якої одними із завдань державного управління та регулювання у цій сфері є створення умов для впровадження інтегрованих інформаційних систем для пасажирів та вантажовласників, стимулювання впровадження інноваційних технологій (смарт-інфраструктури та смарт-мобільності) та інтелектуальних транспортних систем, підвищення пропускнуєї спроможності дорожньої мережі шляхом впровадження інтелектуальних транспортних систем, створення модернізованої високотехнологічної транспортної інфраструктури, включаючи розбудову мережі логістичних систем інноваційного типу для обслуговування пасажирів та обробки вантажів, формування інтелектуальних транспортних систем, провадження інтелектуальних транспортних систем та систем управління рухом на наземному та водному транспорті (ERTMS, ITS, SST та LRIT, RIS; SMART-тахографи) тощо [9]. Сутність поняття «інтелектуальна транспортна система» розкривається в ст. 4 директиви Єврокомісії 2010/40/EU від 7 липня 2010 р. «Про загальні принципи розміщення ITS у сфері дорожнього транспорту та взаємодії з іншими видами транспорту». Під нею розуміється система, в якій інформаційні та комунікаційні технології застосовуються у сфері дорожнього транспорту, включаючи інфраструктуру, транспортні засоби та користувачів, для управління дорожнім рухом, а також для взаємодії з іншими видами транспорту [33].

Аналіз наведених документів дозволяє зробити висновок, що поняттям «інтелектуальна транспортна система» охоплюється лише та частина змісту понять «транспортний засіб», «транспортна інфраструктура», яка пов'язана з телекомунікаціями, електронним обладнанням, інформаційними технологіями. Тобто, це поняття не включає в себе всього розмаїття суттєвих ознак, якими наразі характеризуються транспортний засіб і транспортна інфраструктура. Отже, можна стверджувати, що поняття «інтелектуальна транспортна система» необхідне для позначення тих предметів, які в сукупності використовуються для реалізації інноваційних послуг у сфері управління рухом щодо різних видів транспорту.

Слід підтримати пропозиції Т. Коломоєць і Д. Крємової, щодо закріплення поняття «транспортна інфраструктура» у Законі України «Про транспорт» [34, с. 519]. При цьому цілком логічно виглядає пропозиція використовувати «узагальнений» описовий підхід при формуванні норми-дефініції, що у свою чергу дозволить усунути передумови для унормування перерахування можливих форм зовнішнього прояву транспортної інфраструктури [34, с. 520]. Однак, з визначення «узагальненого» описового підходу, і зведення до дефініції «транспортна інфраструктура-об'єкти, споруди, діяльності, що зорієнтовані на забезпечення функціонування транспортної системи, життєдіяльності суспільства» [34, с. 519] потенційно може призвести до того, що поняття транспортної інфраструктури стане дуже широким і неоднозначним. Це може ускладнити розуміння та застосування вітчизняного законодавства в практичних ситуаціях, оскільки будь-який об'єкт чи діяльність у цій сфері можуть бути тлумачені як частина транспортної інфраструктури.

З урахуванням вищезазначеного, під час розробки визначення поняття «транспортна інфраструктура» доцільно враховувати наступне. Поняття «транспортна інфраструктура» з юридичної точки зору необхідно розглядати враховуючи його економічну складову. В умовах ринкової економіки поняття «транспортна інфраструктура» використовується для абстрактного вираження реально існуючих виробничих відносин у взаємодії з розвитком продуктивних сил. Транспортна інфраструктура забезпечує оптимальні умови для функціонування економічних суб'єктів, сприяє зростанню продуктивності праці та підвищенню конкурентоспроможності економіки.

Висновки. Нормативні підходи до формулювання легального поняття «транспортна інфраструктура»

потребують узгодженості та уніфікації механізмів господарсько-правового регулювання функціонування різних видів транспорту. Враховуючи євроінтеграційний вектор обраного нашим суспільством шляху розвитку, необхідна інституціональна координація з транспортним законодавством інших країн Євросоюзу. Дотримання одноманітних європейських стандартів забезпечить консолідованість та єдність господарсько-правового регулювання відносин у межах єдиного Європейського транспортного простору. У зв'язку з цим, категоріально-понятійний апарат, що використовується у вітчизняних нормативно-правових актах, повинен дозволити уніфікувати регламентацію відносин у сфері надання транспортних послуг на Європейському транспортному ринку. У свою чергу це призведе до укрупнення та підвищення професійними гравцями ринку якості та безпечності надання транспортних послуг. При цьому Україна, враховуючи сучасні тенденції розвитку європейського та світового ринків надання транспортних послуг, повинна вже зараз розвивати елементи транспортної інфраструктури, що забезпечують максимальну безпечність управління транспортними системами, а також використання транспортної інфраструктури для впровадження у транспортний простір новітніх високотехнологічних транспортних засобів.

Таким чином, нормативні підходи щодо використання поняття «транспортна інфраструктура», які закріплені у вітчизняному господарсько-правовому законодавстві та доктрині, не відповідають потребам сучасного економічного та технічного розвитку нашої країни. На даний час з урахуванням тенденції до уніфікації транспортного законодавства України доцільно закріпити в ньому єдине, спільне для всіх видів транспорту поняття «транспортна інфраструктура», сформулювавши його наступним чином: це спрямована на забезпечення перевізного процесу система інженерно-технічних, допоміжних виробничих об'єктів, технологічних рішень (включаючи предмети і явища реального та віртуального світу), функціонування якої підтримується соціально-економічною, організаційною діяльністю. Закріплення такого змісту поняття «транспортна інфраструктура» зумовить розвиток усіх складових системи понятійно-категоріального апарату вітчизняного господарського права у сфері транспортних відносин. Причому у міру розвитку технологічних процесів вітчизняне семантичне поле застосування цих категорій та понять може розширюватися без обмежень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жовтяк Г. А. Теоретико – методичні підходи до визначення поняття «транспортна інфраструктура регіону». *Ефективна економіка*. 2011. № 11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_11_35.
2. Заблудська І. В., Бузько І. Р., Зеленко О. О., Хорошилова І. О. Інфраструктурне забезпечення розвитку транспортної системи регіону : колективна монографія. Сєвєродонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. 193 с.

3. Лавренюк Н. Поняття транспортної інфраструктури в умовах інтеграційних процесів Україна – ЄС. *Юридичний вісник*. 2018. № 4. С.82–88.
4. Криворучко О. Сутність транспортної інфраструктури України на сучасному етапі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 33. С. 25–28. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-33-4>.
5. Дмитрієва О. І. Транспортна інфраструктура як об'єкт державного регулювання. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2020. № 24. С. 52–63 DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2020.24.0.52>.
6. Труніна І., Латишев К., Андрієнко М. Змістовно-дефінітивне навантаження поняття «інфраструктура» стосовно транспортного ринку. *Економіка та суспільство*. 2021. № 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-31>.
7. Коломоець Т. О., Кремова Д. С. «Транспортна інфраструктура» – складова термінологічного ряду у законодавстві України: пропозиція одо закріплення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022 № 6. С. 517–520. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/11>.
8. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.
9. Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 р. № 430-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.
10. Про транспорт : Закон України від 10.11.1994 р. № 232-94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text>.
11. Про залізничний транспорт : Закон України від 04.07.1996 р. № 273-96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
12. Про затвердження Правил перевезення пасажирів, багажу, вантажобагажу та пошти залізничним транспортом України : наказ Мінтрансв'язку України від 27.12.2006 р. № 1196. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text>.
13. Про затвердження Порядку взаємодії органів (підрозділів) поліції з підрозділами акціонерного товариства «Українська залізниця» : наказ МВС України та Мінінфраструктури від 02.03.2020 р. № 204/175. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0386-20/ed20200302#n19>.
14. Про затвердження Технічного регламенту безпеки інфраструктури залізничного транспорту: постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2013 р. № 494. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2013-%D0%BF/ed20240203#n89>.
15. Про внутрішній водний транспорт : Закон України від 03.12.2020 р. № 1054-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text>.
16. Про морські порти України : Закон України від 17.05.2012 р. № 4709-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4709-17#Text>.
17. Закон України «Про автомобільний транспорт». від 05.04.2001 р. № 2344-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2344-14>.
18. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 р. № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.
19. Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту, електроенергетики з метою розвитку електронних комунікаційних мереж : Закон України від 07.02.2017 № 1834-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text>.
20. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків : ТОВ «Видавництво права людини», 2015. 280 с.
21. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. з дод. і допов. Київ, Ірпінь: Перун, 2005. 503 с.
22. Ложачевська О. М. Управління функціонування та розвитком транспортного комплексу регіону: монографія. Київ : НАУ, 2002. 248 с.
23. Пикулик О.Б. Пріоритетні напрямки розвитку транспортної системи Західного регіону України в умовах Європейської інтеграції. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі України*. 2008. № 7. Серія Економічні науки. С. 284-291.
24. Лавринюк Н. Поняття транспортної інфраструктури в умовах інтеграційних процесів Україна-ЄС. *Юридичний вісник*. 2018. № 4. С. 82–88.

25. Ляшенко В., Трушкіна Н., Шевченко А. Теоретичні підходи до визначення поняття «транспортна інфраструктура економічного району». *Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка*. 2020. Вип. 49. С. 186–193. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure49-32>.
26. Шемаєв В. В. Теоретико-методологічні засади та пріоритети розвитку транспортної інфраструктури в системі економічної безпеки України : монографія. Київ: НУОУ, 2018. 366 с.
27. Крихтіна Ю. О. Державна політика розвитку транспортної галузі України: теорія, методологія, практика : монографія. Харків : Діса плюс, 2022. 336 с.
28. Пархета В.І. Адміністративно-правове забезпечення функціонування сфери дорожньої інфраструктури в Україні та визначення перспектив його удосконалення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 9. С. 256–259.
29. Каїра Л. Г. Транспортна інфраструктура України. Інвестиційна пріоритетність галузей економіки : монографія. Харків : Діса Плюс, 2021. С. 141–167.
30. Brechtel, S., Dillmann, R. 2011. Probabilistic MDP-behavior planning for cars. *Proceedings of the IEEE Conference on Intelligent Transportation Systems*. DOI: 10.1109/ITSC.2011.6082928.
31. Bonnin, S., Weisswange, T.H., Kummert, F., Schmuedderich, J. General behavior prediction by a combination of scenario-specific models. *Proceedings of the IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems*. 2014. No. 15(4). pp. 1478–1488. DOI: 10.1109/TITS.2014.2299340. 88 с.
32. Ulbrich, S. and Maurer, M. 2013. Probabilistic online POMDP decision making for lane changes in fully automated driving. *Proceedings of the 16th International Conference on Intelligent Transportation Systems (ITSC)*. DOI: 10.1109/ITSC.2013.6728533. 110, 118.
33. Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the framework for the deployment of Intelligent Transport Systems in the field of road transport and for interfaces with other modes of transport. – OJ L 207, 6.8.2010, pp. 1–13. URL: <https://www.legislation.gov.uk/eudr/2010/40/article/4>.
34. Коломоєць Т. О., Кремова Д. С. «Транспортна інфраструктура» – складова термінологічного ряду у законодавстві України: пропозиція одо закріплення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 6. С. 517–520.

REFERENCES

1. Zhovtiak, H. A. (2011). Theoretical and methodological approaches to the definition of the concept “regional transport infrastructure. *Efektivna ekonomika*, 11. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_11_35 [in Ukrainian].
2. Zablodska, I. V., Buzko, I. R., Zelenko, O. O., & Khoroshilova, I. O. (2016). *Infrastructure support for the development of the region's transport system*. Severodonetsk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia [in Ukrainian].
3. Lavreniuk, N. (2018). The concept of transport infrastructure in the context of integration processes Ukraine – EU. *Yurydychnyi visnyk*, 4, 82–88 [in Ukrainian].
4. Kryvoruchko, O. (2019). The essence of Ukraine's transport infrastructure at the current stage. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Seriiia “Ekonomichni nauky”, 33, 25–28. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2019-33-4> [in Ukrainian].
5. Dmytrieva, O. I. (2020). Transport infrastructure as an object of state regulation. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpryemnytstva*, 24, 52–63. <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2020.24.0.52> [in Ukrainian].
6. Trunina, I., Latishev, K., & Andriienko, M. (2021). Content-definitive load of the concept “infrastructure” concerning the transport market. *Ekonomika ta suspilstvo*, 30. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-31> [in Ukrainian].
7. Kolomoiets, T. O., & Kremova, D. S. (2022). “Transport infrastructure” – a component of the terminological series in the legislation of Ukraine: A proposal for consolidation. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 6, 517–520. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-6/11> [in Ukrainian].
8. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). Order On approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the period until 2030, No. 430-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
9. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2018). Order On approval of the National Transport Strategy of Ukraine for the period until 2030, No. 430-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (1994). Law of Ukraine On transport, No. 232-/94-VR). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232/94-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

11. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). Law of Ukraine On railway transport, No. 273-96-VR). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Ministry of Transport and Communications of Ukraine. (2006). Order On approval of the Rules for the carriage of passengers, baggage, cargo baggage, and mail by rail in Ukraine, No. 1196. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0310-07#Text> [in Ukrainian].
13. Ministry of Internal Affairs of Ukraine & Ministry of Infrastructure. (2020). Order On approval of the procedure for interaction of police units with the units of JSC “Ukrainian Railways”, No. 204/175. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0386-20/ed20200302#n19> [in Ukrainian].
14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2013). Resolution On approval of the Technical Regulation on Railway Infrastructure Safety, No. 494. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/494-2013-%D0%BF/ed20240203#n89> [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). Law of Ukraine On internal water transport, No. 1054-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1054-20#Text> [in Ukrainian].
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). Law of Ukraine On sea ports of Ukraine, No. 4709-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4709-17#Text> [in Ukrainian].
17. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). Law of Ukraine On automobile transport (Law No. 2344-III). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2344-14> [in Ukrainian].
18. Verkhovna Rada of Ukraine. (2011). Law of Ukraine On regulation of urban planning activities, No. 3038-VI. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> [in Ukrainian].
19. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). Law of Ukraine On access to construction, transport, and energy facilities for the development of electronic communication networks, No. 1834-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1834-19#Text> [in Ukrainian].
20. Liubchenko, M. I. (2015). *Legal terminology: Concepts, features, types*. Kharkiv: TOV “Vydavnytstvo prava liudyny” [in Ukrainian].
21. Busel, V. T. (Ed.). (2005). *Comprehensive explanatory dictionary of modern Ukrainian language*. Kyiv, Irpin: Perun [in Ukrainian].
22. Lozhachevska, O. M. (2002). *Management of the functioning and development of the regional transport complex*. Kyiv: NAU [in Ukrainian].
23. Pykylyk, O. B. (2008). Priority directions for the development of the transport system of the Western region of Ukraine under European integration. *Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu im. Lesi Ukrainky*, 7, 284–291 [in Ukrainian].
24. Lavryniuk, N. (2018). The concept of transport infrastructure in the context of integration processes Ukraine-EU. *Yurydychnyi visnyk*, 4, 82–88 [in Ukrainian].
25. Liashenko, V., Trushkina, N., & Shevchenko, A. (2020). Theoretical approaches to defining the concept of “economic district transport infrastructure”. *Rozvytok produktyvnykh syl i rehionalna ekonomika*, 49, 186–193. <https://doi.org/10.32843/infrastructure49-32> [in Ukrainian].
26. Shemaiev, V. V. (2018). *Theoretical and methodological principles and priorities for the development of transport infrastructure in Ukraine’s economic security system*. Kyiv: NUOU [in Ukrainian].
27. Krykhtina, Yu. O. (2022). *State policy for the development of Ukraine’s transport industry: Theory, methodology, practice*. Kharkiv: Disa Plus [in Ukrainian].
28. Parkheta, V. I. (2020). Administrative and legal support for the functioning of the road infrastructure in Ukraine and prospects for its improvement. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 9, 256–259 [in Ukrainian].
29. Kaira, L. H. (2021). *Transport infrastructure of Ukraine. Investment priority of economic sectors*. Kharkiv: Disa Plus [in Ukrainian].
30. Brechtel, S., & Dillmann, R. (2011). Probabilistic MDP-behavior planning for cars. *Proceedings of the IEEE Conference on Intelligent Transportation Systems*. <https://doi.org/10.1109/ITSC.2011.6082928> [in English].
31. Bonnin, S., Weisswange, T. H., Kummert, F., & Schmuedderich, J. (2014). General behavior prediction by a combination of scenario-specific models. *IEEE Transactions on Intelligent Transportation Systems*, 15(4), 1478–1488. <https://doi.org/10.1109/TITS.2014.2299340> [in English].
32. Ulbrich, S., & Maurer, M. (2013). Probabilistic online POMDP decision making for lane changes in fully automated driving. *Proceedings of the 16th International Conference on Intelligent Transportation Systems (ITSC)*. <https://doi.org/10.1109/ITSC.2013.6728533> [in English].

33. Directive 2010/40/EU of the European Parliament and of the Council of 7 July 2010 on the framework for the deployment of Intelligent Transport Systems in the field of road transport and for interfaces with other modes of transport. OJ L 207, 6.8.2010, 1–13. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/eudr/2010/40/article/4> [in English].
34. Kolomoiets, T. O., & Kremova, D. S. (2022). “Transport infrastructure” – a component of the terminological series in Ukraine’s legislation: A proposal for consolidation. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 6, 517–520 [in Ukrainian].

TURCHENKO IHOR

PhD in Law

CRITICAL ANALYSIS OF CURRENT DOCTRINAL AND LEGISLATIVE APPROACHES TO THE DEFINITION OF THE CATEGORY «TRANSPORT INFRASTRUCTURE»

Problem setting. The economic and legal support for the development of transport infrastructure is crucial for Ukraine’s recovery and economic growth. Integrating the economy into the unified European space and rebuilding regions affected by Russian aggression are impossible without modernizing civilian, particularly transport, infrastructure. This requires improving the current legislation regulating transport relations. The proper functioning of the infrastructure aligns with Ukraine’s aspiration to unite with European nations. The strategic course towards EU membership necessitates harmonizing national legislation with European standards in transport and infrastructure. Clearly defining the term “transport infrastructure” in the legislation will create a transparent legal environment conducive to attracting foreign investment and fostering partnerships with EU member states. This will also enhance the competitiveness of Ukraine’s transport infrastructure on the international level, ensuring its resilience in the context of globalization and technological advancement. Therefore, a doctrinal study of the term «transport infrastructure» is essential for establishing a stable legal environment that will contribute to the country’s development.

Analysis of recent researches and publications. Taking into account the complexity and multifaceted nature of the category «transport infrastructure», its research was carried out by specialists in various fields of domestic jurisprudence. Thus, in her scientific work «Theoretical and Methodological Approaches to the Definition of the Concept of «Transport Infrastructure of a Region»», G. Zhovtyak made an attempt to deeply comprehend the essence of the concept of «Transport infrastructure of a region», to detail its components and to classify its elements. The issues of regulatory consolidation of the concept of «Transport infrastructure» were also the subject of research in the collective monograph of I. Zablodska, I. Buzko, O. Zelenko and I. Khoroshylova «Infrastructural Support for the Development of the Regional Transport System». This aspect was also considered in the works of N. Lavreniuk «The Concept of Transport Infrastructure in the Context of Ukraine-EU Integration Processes», O. Kryvoruchko «The Essence of Transport Infrastructure of Ukraine at the Present Stage», O. Dmytrieva «Transport Infrastructure as an Object of State Regulation». It is also worth noting the study of I. Trunina, K. Latyshev and M. Andrienko «Content and Definitional Load of the Concept of «Infrastructure» in Relation to the Transport Market», and the work of T. Kolomoiets and D. Kremenova «Transport Infrastructure as a Component of the Terminology in the Legislation of Ukraine: Proposals for Enshrining», etc.

Purpose of research is to conduct a comprehensive analysis of the current legislation of Ukraine and doctrinal approaches regarding the definition of «transport infrastructure» with the aim of developing well-founded proposals for its effective regulatory establishment in domestic legislation.

Article’s main body. The article provides a comprehensive critical analysis of doctrinal and regulatory approaches to defining the category of «transport infrastructure». The main components of transport infrastructure are identified, and various scholarly perspectives on its definition are examined. The article highlights the crucial role of transport infrastructure in the development of Ukraine’s modern economy, with a particular emphasis on its impact on the socio-economic growth of the country. It is emphasized that transport infrastructure is a complex of construction and engineering structures, technical means, and equipment that ensure the efficient functioning of the transport system and facilitate the uninterrupted movement of goods, services, and passengers. It performs significant socio-political, economic, and cultural functions. The article establishes that existing regulatory approaches to the use of the term «transport infrastructure», as enshrined in domestic economic and legal legislation and doctrine, do not meet the requirements of Ukraine’s current economic and technical development. In view of the trend toward the unification of Ukraine’s transport legislation, it is proposed to establish a single, universal definition of «transport infrastructure» applicable to all modes of transport. The following definition is suggested: «Transport infrastructure is a system of engineering and auxiliary production facilities

and technological solutions (including tools of the real and virtual world) aimed at ensuring the transportation process, the functioning of which is supported by socio-economic and organizational activities».

Conclusions and prospects for the development. The normative approaches to defining the legal concept of “transport infrastructure” require coherence and unification of the mechanisms for economic and legal regulation of various types of transport. Considering the Euro-integration vector chosen by our society for development, institutional coordination with the transport legislation of other European Union countries is necessary. Adhering to uniform European standards will ensure the consolidation and unity of economic and legal regulation of relationships within the single European transport space. In this regard, the categorical and conceptual apparatus used in domestic regulatory acts should enable the unification of regulations governing the provision of transport services in the European transport market. This, in turn, will lead to an increase in the quality and safety of transport services provided by professional market players. At the same time, Ukraine, considering current trends in the development of European and global transport service markets, must start developing elements of transport infrastructure that ensure maximum safety in managing transport systems, as well as the use of transport infrastructure to introduce new high-tech vehicles into the transport space.

Thus, the normative approaches regarding the use of the term “transport infrastructure,” as established in domestic economic and legal legislation and doctrine, do not meet the needs of the modern economic and technical development of our country. Currently, given the trend towards the unification of transport legislation in Ukraine, it is advisable to establish a unified concept of “transport infrastructure” applicable to all types of transport, formulated as follows: it is a system of engineering and technical support, auxiliary production facilities, and technological solutions (including objects and phenomena from both the real and virtual worlds) aimed at ensuring the transportation process, with its functioning supported by socio-economic and organizational activities. Establishing such a definition of “transport infrastructure” will promote the development of all components of the conceptual and categorical apparatus of domestic economic law in the field of transport relations. Moreover, as technological processes develop, the domestic semantic field for the application of these categories and concepts can expand without limitations.

Key words: transport infrastructure, economic and legal legislation, economic development, transport contract, transport relations.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Турченко І. В. Критичний аналіз сучасних доктринальних та законодавчих підходів до визначення категорії «транспортна інфраструктура». *Право та інновації*. 2024. № 4 (48). С. 20–31.